

वन महोत्सव २०२३-२४
वन महोत्सव कालावधीत
वाटप करावयाच्या रोपांचे
विक्रीचे दर निश्चित करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: साववि-२०२३/प्र.क्र.४४/फ-११
मादाम कामा मार्ग, हुतातमा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक:-२८ जून, २०२३

वाचा:-

- १) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग क्र. वनम २०१६/प्र.क्र.७१/फ-११ दि. ४.६.२०१६.
- २) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग क्र. साववि २०२१/प्र.क्र.२०/फ-११ दि. ४.०६.२०२१.
- ३) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग क्र. साववि २०२२-/प्र.क्र.३४/फ-११ दि. २०.०६.२०२२.
- ४) प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, सामाजिक वनीकरण, पुणे यांचे पत्र जा.क्र. कक्ष ३(ब) /सांख्यिकी /वनमहोत्सव/प्र.क्र.५/४६६/२३-२४, दि. १२.०६.२०२३.
- ५) प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, (वनबल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांचे पत्र जा.क्र.कक्ष-१/रोहयो/प्र.क्र.१४(भाग-३)/५८/२०२३-२४, दि. १५.०६.२०२३.

प्रस्तावना:-

दि. १५ जून ते ३० सप्टेंबर हा काळ वन महोत्सवाचा काळ म्हणून दरवर्षी साजरा करण्यात येतो. या कालावधीत वृक्षलागवडीसाठी लोकांना उद्युक्त करण्याच्या दृष्टीने शासनामार्फत सवलतीच्या दराने रोपांचा पुरवठा करण्यात येत असतो. वृक्ष लागवड व संगोपन हा लोकांचा कार्यक्रम व्हावा, त्याचबरोबर जनतेला वनीकरणाचे महत्व पटवून देता यावे, या दृष्टीने वन महोत्सवाच्या कालावधीत सुधारीत केलेल्या सवलतीच्या दराप्रमाणे रोपांचा पुरवठा केला जातो. त्यानुसार संदर्भ क्र. (३) येथील दिनांक २० जून २०२२ च्या शासन निर्णयान्वये सन २०२२-२३ साठी सदर योजना पुढे चालू ठेवण्यास मान्यता देण्यात आली होती. आता सन २०२३-२४ या आर्थिक वर्षात सदर योजना चालू ठेवण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

सन २०२२-२३ या वर्षातील अनुभव तसेच जनतेचा प्रतिसाद लक्षात घेवून, ही योजना सन २०२३-२४ या आर्थिक वर्षात दिनांक १५ जून, २०२३ ते ३० सप्टेंबर, २०२३ या वन महोत्सवाच्या कालावधीत पुढे चालू ठेवण्यास व ती प्रभावीपणे राबविण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

२. राज्यात सन २०१७ पासून “ ५० कोटी वृक्ष लागवड” हा कार्यक्रम हाती घेण्यात आला होता. हा वृक्ष लागवडीचा कार्यक्रम अखंडपणे पुढे ही चालू राहावा व या कार्यक्रमांतर्गत खाजगी मालकीचे पडीक क्षेत्र आणि शेत बांधावर, रेल्वे दुतर्फा, कालवा दुतर्फा तसेच रस्ता दुतर्फा क्षेत्रात, सामूहीक पडीक क्षेत्र, व गायरान क्षेत्रावर

मोठ्या प्रमाणात वृक्ष लागवडीचा कार्यक्रम घेता यावा तसेच सर्व सामान्य शेतकरी व वृक्षप्रेमी यांना अल्पदरात रोपे उपलब्ध व्हावीत यासाठी वन महोत्सवाच्या कालावधीत सवलतीच्या दरात रोपांचा पुरवठा करण्यात येईल. चालू वर्षी रोपे निर्मिती करतेवेळी, बियाणांचा खोत, बियाणांची प्रतवारी व उपचार, पॉलिबॅगचे आकारमान, मिश्रण (Potting Mixture), रोपांची विरळणी, रोपांची सुटूऱ्या या सर्व मानकांचा विचार करून रोपे तयार करण्यात येत असल्यामुळे त्याप्रमाणे रोपांची प्रतवारी निश्चित करून वन महोत्सवाच्या कालावधीत आणि सर्वसाधारण कालावधीत रोपांचा पुरवठा सन २०२३-२४ याआर्थिक वर्षात खाली नमूद केलेल्या सवलतीच्या दराप्रमाणे करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

अ. क्र.	रोपांचे वर्गीकरण	रोपांची प्रतवारी	वन महोत्सव कालावधीतील रोप विक्रीचे दर प्रति रोप (रुपये)	सर्वसाधारण कालावधीत प्रति रोपाचा दर (रुपये)
१	२	३	४	५
१	९ महिन्यांचे रोप	A	२०	३१
		B	१२	२५
		C	१०	२३
२	१८ महिन्यांचे रोप	A	५०	७९
		B	३०	६३
		C	२५	५७
३	१८ महिन्यांचे वरील रोप	A	६५	१३५
		B	५०	१०३
		C	४०	९२

३. राज्यात सन २०२३ च्या पावसाळ्यात दिनांक १५ जून ते ३० सप्टेंबर या कालावधीत वृक्ष लागवड करणेसाठी सर्व शासकीय यंत्रणा व आस्थापना तसेच निमशासकीय यंत्रणा व लोकांना मोठ्या प्रमाणात वृक्ष लागवड कार्यक्रमात सहभाग घेता यावा, यासाठी वरीलप्रमाणे सवलतीचे दरात रोपांचा पुरवठा करण्यात येत आहे.

४. ज्या शासकीय यंत्रणांना, स्थानिक स्वराज्य संस्था इत्यादींना वृक्ष लागवड करावयाची आहे, अशा यंत्रणांकडे रोप निर्मितीसाठी कोणत्याही प्रकारची आर्थिक तरतुद नसल्यास, अशा यंत्रणांना या वन महोत्सव कालावधीत रोपांचा मोफत पुरवठा संबंधित रोपवाटिकेत केला जाईल. यासाठी त्यांनी लागणाऱ्या रोपांची आगाऊ मागणी लगतचे उपवनसंरक्षक (प्रादेशिक) किंवा विभागीय वन अधिकारी, सामाजिक वनीकरण विभाग यांचेकडे सोबतच्या मागणी पत्राद्वारे करावी.

५. उपवनसंरक्षक (प्रादेशिक)/ विभागीय वन अधिकारी, सामाजिक वनीकरण विभाग हे जिल्ह्यात उपलब्ध प्रादेशिक/ सामाजिक वनीकरण रोपवाटिकेमधून यंत्रणानिहाय/ मागणीदार यांना रोप पुरवठ्याचे आदेश निर्गमित करतील व इतर यंत्रणेशी योग्य समन्वय साधतील.

६. वृक्षारोपण व पर्यावरण संवर्धनाचे संस्कार विद्यार्थ्यांवर होणेकरिता व या कार्यात त्यांचा अधिकाअधिक सहभाग मिळवण्याकरिता आणि अशा शाळा व महाविद्यालयांच्या परिसरांभोवती संरक्षक भिंती असल्याने रोपांचे संरक्षण व संवर्धन होणे सोयीचे असल्याने वृक्ष लागवड करू इच्छिणारी खाजगी विना अनुदानित विद्यालये/ महाविद्यालये यांनी रोपांची मागणी केल्यास त्यांचेसाठी नाममात्र प्रति रोप दर रु. १ राहील. मात्र त्यापुढील रोपांच्या संख्येकरिता खालीलप्रमाणे दर राहतील.

अ. क्र.	रोपांचे वर्गीकरण	रोपांची प्रतवारी	वन महोत्सव कालावधीतील रोप विक्रीचे दर प्रति रोप (रुपये)		सर्वसाधारण कालावधीत प्रति रोपाचा दर (रुपये)
			१०० रोपांकरिताचा दर	१०१ ते ५०० रोपांकरिताचा दर	
१	२	३	४	५	६
१	९ महिन्यांचे रोप	A	१	२०	३१
		B	१	१२	२५
		C	१	१०	२३
२	१८ महिन्यांचे रोप	A	१	५०	७९
		B	१	३०	६३
		C	१	२५	५७
३	१८ महिन्यांचे वरील रोप	A	१	६५	९३५
		B	१	५०	९०३
		C	१	४०	९२

७. शासकीय यंत्रणा किंवा इतर संस्था यांना जर रोपे लागवड शासकीय जागेत करावयाची असल्यास त्यांचेकडे त्या करिता निधी उपलब्ध नसल्यास लागवड करणारी शासकीय संस्था किंवा इतर संस्था व शासकीय जागाधारक संस्था यांनी तसे प्रमाणपत्र सादर केल्यास त्यांना या वन महोत्सव कालावधीत रोपांचा मोफत पुरवठा प्रति हेक्टरी एक हजार या मर्यादेपर्यंत (१०००) किंवा त्यापेक्षा कमी (मागणीनुसार) करण्यात येईल. सदर संस्थांना पुरवठा करण्यात आलेल्या रोपांच्या लागवडीची माहिती संबंधित वन परिक्षेत्र अधिकारी, सामाजिक वनीकरण / वन परिक्षेत्र अधिकारी, प्रादेशिक यांचेकडे देणे बंधनकारक राहील. तसेच संस्थांची मागणी असल्यास व शासकीय

रोपवाटिकेत रोपे उपलब्ध असल्यास वनमहोत्सव कालावधी व्यतिरिक्त सर्वसाधारण कालावधीमध्ये देखील सदरील तरतूद लागू राहील.

८. वन महोत्सव काळात वन व सामाजिक वनीकरण विभागाच्या रोपवाटिकांमधून सवलतीच्या दराने रोपांचा पुरवठा केला जातो. या योजनेचा फायदा सर्व संबंधित विभागांनी घ्यावा. जिथे अडचण असेल तिथे वन व सामाजिक वनीकरण विभागाकडून मोफत रोपे देण्याचा प्रयत्न केला जाईल. मात्र त्याबाबतची आवश्यक नोंद आणि लेखा, रोपे उपलब्ध करून घेणारा विभाग आणि रोपे उपलब्ध करून देणारा विभाग अशा दोन्ही विभागामार्फत ठेवण्यात यावे. याबाबतची माहिती व अहवाल प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, (वनबल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांचेकडे पाठवावी.

९. वन महोत्सवाच्या कालावधीत (दिनांक १५ जून ते ३० सप्टेंबर) वन महोत्सवाचे प्रयोजन व महत्व याबाबत प्रभावीपणे सर्वदूर पोहोचणाऱ्या माध्यमातून योग्य प्रसिद्धी देण्यात यावी. याबाबतचा खर्च “मागणी क्रमांक सी- ७, मुख्य लेखाशीर्ष- २४०६वनीकरण व वन्यजीवन- १०१- वन संरक्षक व विकास व पुनर्निर्मित- (११) (३४) (२४०६ ८५५१) (योजनेतर्गत) या लेखाशीर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा व सन २०२३-२४ वर्षाकरिता मंजूर केलेल्या निधीतून मागविण्यात यावा”.

१०. उपवनसंरक्षक (प्रादेशिक), विभागीय वन अधिकारी, सामाजिक वनीकरण यांनी विक्रीतून एकूण जमा झालेला महसूल याबाबत चालू आर्थिक वर्षाचा तपशील सोबतच्या विहित नमुन्यात प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, (वन बल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांना सादर करावा.

११. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.inया संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२३०६२८१८१७३७३०१९ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(डॉ. रविकिरण गोवेकर)
मुख्य वनसंरक्षक, मंत्रालय

प्रति,

१. मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मुंबई
२. मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे अपर सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा. उपमुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य, यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई

४. सर्व मा. मंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
५. मा. अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, यांचे सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
६. मा. सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, यांचे सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
७. मा. विरोधी पक्ष नेता, विधानपरिषद/विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई.
८. मा. उपसभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
९. मा. उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
१०. सर्व सन्माननीय विधानसभा/विधानपरिषद सदस्य.
११. मा. मुख्य सचिव, यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
१२. सर्व मंत्रालयीन विभागाचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
१३. प्रधान मुख्य वन संरक्षक, (वन बल प्रमुख) महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
१४. प्रधान मुख्य वन संरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
१५. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, सामाजिक वनीकरण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
१६. आयुक्त,(शिक्षण) महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१७. विभागीय आयुक्त सर्व.
१८. मुख्य वनसंरक्षक/वनसंरक्षक (प्रादेशिक) सर्व.
१९. वन संरक्षक, सामाजिक वनीकरण वृत्त कोकण-ठाणे/पुणे/नाशिक/औरंगाबाद/अमरावती /नागपूर.
२०. जिल्हाधिकारी सर्व.
२१. संचालक, उच्च शिक्षण संचालनालय, पुणे
२२. मुख्य कार्यकारी अधिकारी जिल्हा परिषद (सर्व).
२३. उप वनसंरक्षक (प्रादेशिक) सर्व.
२४. विभागीय वन अधिकारी, सामाजिक वनीकरण विभाग (सर्व).
२५. विभागीय वन अधिकारी (प्रादेशिक) सर्व.
२६. सहसंचालक (कृषी), सर्व.
२७. जिल्हा अधिकारी, कृषी अधिकारी सर्व.
२८. महालेखापाल (लेखापरिक्षा), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई/नागपूर.
२९. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई/नागपूर.
३०. निवासी लेखा अधिकारी, मुंबई.
३१. अधिदान व लेखाअधिकारी, मुंबई.
३२. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी.
३३. कार्यासन अधिकारी, व्यय-०६/अर्थ-१७, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
३४. कार्यासन अधिकारी, ब-१ महसूल व वन विभाग, मंत्रालय मुंबई-३२.
३५. अवर सचिव, फ-२, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
३६. निवडनस्ती/फ-११.

रोप मागणी पत्र / अर्ज

प्रति,

उपवनसंरक्षक (प्रादेशिक) / विभागीय वन अधिकारी,
सामाजिक वनीकरण विभाग,
.....जिल्हा

विषय :- इतर शासकीय यंत्रणाद्वारे वृक्ष लागवडी करीता मोफत रोपांचा पुरवठा होणेबाबत.

महोदय,

मी.....पदनाम

.....जिल्हा यंत्रणाप्रमुख.....प्रमाणित करतो

की, शासन

निर्णयानुसार वृक्ष लागवडीसाठी आमच्यायंत्रणेस.....एवढया ठिकाणी-----एवढे खडके खोदून ठेवलेले आहेत. तरी वृक्ष लागवडीसाठी -----रोपांची गरज आहे.

१) सदर रोपे शासकीय दरात घेण्याकरीता आमच्या यंत्रणे जवळ रोपलागवडीकरीता अनुदान उपलब्ध नाही.

२) सदर रोपे खरेदी करीता आम्ही / इतर स्रोतातून प्रयत्न केला परंतु निधी उपलब्ध झालेला नाही.

३) आमच्याकडे कार्यालय खर्च व इतर किरकोळ खर्चाकरिता सुद्धा अनुदान उपलब्ध नाही.

विनंती. करीता आम्हाला लागणारे.....रोपे मोफत उपलब्ध करून देण्यात यावे ही

उपलब्ध रोपे स्वतंत्र नोंदवहीमध्ये नोंद घेतली जातील व वरिष्ठ कार्यालयास याबाबत कळविण्यात येईल.

दिनांक

आपला,

स्थान

सही

नाव

पदनाम

जिल्हा

महसूल व वन विभाग

क्र. साववि-२०२३/प्र.क्र.४४/फ-११, दिनांक २८/०६/२०२३ सोबतचे विवरणपत्र

अ.क्र.	तयार करण्यात आलेल्या एकूण रोपांची संख्या (लाखात)	एकूण विक्री झालेल्या रोपांची संख्या (लाखात)	विक्रीतून वसूल झालेली रक्कम (रुपये हजारात)	शिल्क राहीलेल्या रोपांची संख्या (लाखात)
१	२	३	४	५

उप वनसंरक्षक (प्रादेशिक) /विभागीय वन अधिकारी,
सामाजिक वनीकरण विभाग.

जिल्हा